

AP Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 202, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel: +373 699 27 000
nr. 7543, cod fiscal 1016620001867
liliana.busuioac@sme.md www.sme.md

Nr.29 din 23 iulie 2019

Către: DI Igor DODON
Președinte al Republicii Moldova

Ref.: Recomandări de reforme cu impact mare pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii

Stimate Domnule Președinte,

Din numele Alianței Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova (AIM) vă mulțumim pentru invitația AIM la întâlnirea cu asociațiile de business din 18 iulie 2019. Am apreciat acest dialog și sperăm la un dialog permanent și constructiv cu Președinția și pe viitor.

În acest context vă expediem recomandările AIM de reforme cu impact mare pentru IMM-ri, care au fost adresate și Consiliului Economic pe lângă Prim-ministru pe 7 iulie curent.

În acest context vă rugăm să găsiți propunerile AIM în tabelul de mai jos.

Nr.	Problema și scurta descriere	Soluția și acțiuni propuse	Termen estimat de realizare	Riscuri în realizare
1	La momentul actual încrederea IMM-lor în instituțiile statului este mai mică decât oricând. Lecția tranziției din 2009 despre care adesea se vorbește, constă în faptul că un om de afaceri a trecut de la mituirea unui funcționar sub comuniști, la mituirea a 3 oficiali în noua coaliție. Schimbările politice duc la	Dimensiunea acestor presupune existența mai multor realități. 1. Ele nu pot fi soluționate într-o perioadă scurtă de timp doar cu legislația. În multe cazuri nu există o soluție legislativă clară deoarece legea este deja destul de bună, dar implementarea ei problematică.	În cazul în care guvernarea aprobă un proiect de lege privind drepturile IMM-lor propuse de AIM, aceasta ar putea fi făcută publică la o conferință de presă imediat. Ar trebui să existe un	Propunând un acord de lucru cu IMM-le, există întotdeauna riscul de a nu atinge obiectivele stabilite. Dar acest risc există în mare parte din perspectiva situației politice din Chișinău. În realitate, problemele prezentate aici sunt atât de vaste, încât încercarea și eșecul poartă riscuri mult mai

	incertitudine. Pe lângă această incertitudine, proprietarii de întreprinderi mici se confruntă și cu următoarele: 1. Proceduri abuzive de autorizări și control 2. Informații cheie ale cadrului de reglementare neclare sau intenționat ascunse 3. Lipsa recursului prin intermediul instanțelor sau autorităților 4. Presiuni din partea agenților de stat atunci când companiile vorbesc despre corupție 5. Practici abuzive și atitudine nerespectuoasă din partea funcționarilor publici	2. Aceste probleme reprezintă o defecțiune în relațiile dintre întreprinderile mici și guvern. Încrederea și comunicarea sunt la fel de importante ca și legea. 3. Cercetările academice arată că nu este eficient ca problemele să fie abordate una câte una. Progrese trebuie înregistrate pe toate dimensiunile sau încrederea cetățenilor va eșua (<u>citare</u>). Solicităm propunerea în mod public a Declarației Drepturilor IMM-lor, ca un acord cu întreprinderile mici. Credem că acesta este un prim pas spre utilizarea acestor drepturi pentru un program de reforme și schimbări. În timp ce la AIM avem idei specifice pentru unele dintre aceste reforme, credem că cel mai mare impact va veni din partea guvernării declarând o deschidere pentru IMM-ri și o disponibilitate de a colabora. În mod fundamental, aceasta este o măsură de consolidare a încrederii care va avea efecte pe termen scurt, dar va servi și ca bază pentru reforme pe termen lung. <i>Pentru a citi textul integral al Declarației Drepturilor IMM-lor consultați documentul atașat.</i>	mic grup de lucru propus pentru a revizui această listă de drepturi și a crea o strategie de lansare (Campanie de comunicare).	mici decât lipsa de acțiune.
2	După birocrație și corupție , cea de-a treia plângere cea mai comună a întreprinderilor mici este accesul la finanțare. Din discuțiile noastre cu Banca Națională, precum și cu	Propunem o reformă de transparență a băncilor și a organizațiilor de creditare nebancară (OCN), intitulată Legea Drepturilor Debitorilor și Creditorilor	Timpul de implementare, după redactarea și adoptarea legii, este	Băncile și OCN nu vor agreea această inițiativă, deoarece îi va forța să renunțe la anumite obiceiuri abuzive..

	partenerii internaționali, am descoperit că imaginea accesului la finanțare la nivel macroeconomic este văzut de obicei foarte bine. Băncile au lichidități, ba chiar se plâng că nu acordă suficiente credite. La nivel microeconomic totul este diferit. Politicile abuzive, normele și standardele confuze fac procesul de creditare foarte descurajator. Exemple de abuz / probleme după cum urmează: • Negocierea unei rate de dobândă și aflarea ulterioară că aceasta a crescut sub formă de penalitate exprimată în contract fără nici o notificare. • Tactici agresive de a impune proprietarii de afaceri să ia împrumuturi în calitate de persoane fizice, riscându-și astfel proprietatea lor și făcându-i direct responsabili de credit. • Cerințe excesive de garanție (până la 150%). Fiecare proprietar de afaceri aude poveștile celor care semnează și sunt apoi forțați să nu-și onoreze obligațiunile deoarece banca câștigă mai mulți bani pe lipsa sau întârzierea obligațiunilor decât plățile la timp. • Termeni și condiții extrem de neclare - cu taxe ascunse adesea printr-un text neclar care pot crește rata dobânzii declarată mai mult de 15%. • Băncile ascund informații despre programele guvernamentale de garantare a împrumuturilor pentru IMM-uri, fie din ignoranță, fie din alte motive.	Exemple de prevederi incluse ar fi: 1. Extinderea cerinței de a enumera rata efectivă a dobânzii și la OCN. 2. Solicitarea prezentării standard a informațiilor (rata efectivă a dobânzii, comisioanele, termenii etc.) tuturor creditorilor potențiali 3. O enumerare a drepturilor debitorilor postate în locuri vizibile în bănci cu o linie fierbinte pentru reclamații 4. Cerințe pentru creditori de a informa debitorii cu privire la programele de fonduri de garanție guvernamentale în care participă banca, precum și la modalitățile de aplicare 5. etc Credem că un grup de lucru compus din părțile interesate și experți reprezentativi se poate baza pe <u>cele mai bune practici internaționale</u> pentru a crea o reformă de impact care să impună transparența acestor instituții.	În esență imediată. Băncile vor trebui să își revadă produsele și comunicarea și ar trebui să li se acorde un timp rezonabil pentru a face acest lucru. Având în vedere că aceasta implică o rată de 100% transparență băncile și alți creditori vor trebui să-și adapteze politicile, dar nu să-și schimbe în mod fundamental procesul de lucru. Aceasta poate fi o reformă cu impact mare la costuri reduse.	Având în vedere lipsa totală a echității în sectorul financiar, când vine vorba de IMM-ri și având în vedere cât de important este acest sector pentru o economie sănătoasă, riscul pare acceptabil.
--	--	--	--	---

	Și în timp ce există reglementări moderate pentru bănci, pentru organizațiile nebancare de creditare nu există nici o reglementare.			
3	Fiecare proprietar de afacere mică dorește să dedice mai multe resurse pentru afacere și să păstreze mai mult din ceea ce câștigă. Din punct de vedere politic, aceasta înseamnă, de obicei, că oamenii doresc reducerea impozitelor ca stimulent economic care poate promova unele sectoare în economie, cum ar fi IMM-urile din Moldova. Ceea despre ce nu se vorbește suficient este timpul. Dacă aplicăm formula Timpul = Bani pentru Moldova, atunci îngrijorarea reală a IMM-lor este că Guvernul le ia prea mult timp pentru raportare și procese birocratice nesfârșite. Astfel, o idee cheie de stimulare economică este de a da o parte din acest timp înapoi. Confirmarea tranzacțiilor din punct de vedere fiscal în Moldova consumă mai mult timp decât în țările învecinate sau în cele dezvoltate. Povara acestei situații cade disproporționat pe umerii întreprinderilor mici. Problemele cheie sunt următoarele: 1. Proceduri diferite de efectuare a achizițiilor de la persoanele fizice – cetățeni și persoanelor juridice. Astfel, companiile petrec mai mult timp pentru efectuarea de tranzacții și exclud IMM-urile din vânzările B2B pentru că acestea nu își pot permite un contabil 24/24 în oficiu. 2. Un sistem e-factura ineficient implementat de stat. Sistem e-factura trebuie să fie dezvoltat pentru a aduce simplificarea operațiunilor zi de zi al IMM . 3. Cerințele de semnătură și ștampilă impuse de stat pentru vânzările B2Bce presupune implicarea personalului din top	Propunem următoarele reforme pentru a rezolva această problemă. 1. Acceptarea Bonului Fiscal emis de către mașinile de casă și control (MCC) în contabilitatea pentru achiziții cu plata în numerar. Bonurile fiscale sunt documente fiscale obligatorii din punct de vedere juridic și ar trebui extinse pentru a acoperi tranzacțiile între întreprinderi. Aceasta ar elimina Factura Fiscală pentru toate tranzacțiile efectuate în numerar și primirea de bunuri în persoană. De asemenea, ar schimba în mod fundamental sistemul actual prin care o companie care realizează o vânzare are mai multe procese pentru persoanele fizice versus persoane juridice. O diferențiere care consumă foarte mult timp si energie. Noi înțelegem că implementarea SIA „Monitorizarea Electronică a Vânzărilor” poate aduce schimbări în viitor apropiat – 12-24 luni. Totodată modificarea simplă la conținutul bonului fiscal îl poate egala cu factura fiscală. Simplificarea Facturilor pentru bunurile plătite prin virament. Facturile ar trebui simplificate pentru bunurile care sunt comandate și livrate unei companii sau care sunt luate în credit (cu plata ulterioară, după cum se specifică în contractele companiei). Guvernul ar trebui să stabilească o cerință minimă pentru astfel de facturi, similară celorlalte națiuni europene. De exemplu, în România orice document (tipărit pe orice	Nu știm cât de mult va dura această reformă, deoarece problemele FISCALE sunt deosebit de complicate în Moldova. La AIM, noi lucrăm pentru a forma o echipă care să ajute la realizarea acestui obiectiv cât mai rapid posibil. Această reformă va necesita o implementare atentă de către agențiile de stat, ceea ce ar putea dura mult timp. Pentru afaceri, aceasta este o simplificare fără caracter obligatoriu, ceea ce înseamnă că cei care doresc să continue să emită facturi așa cum a fost ei pot face acest lucru - alte companii nu va fi necesar să le ia. Acest lucru înseamnă că procesul de implementare poate decurge ușor și poate fi executat printr-un parcurs individual.	Aceasta este o reformă masivă și va avea rezistență din partea oamenilor îngrijorați cu privire la astfel de schimbări atât de mari. Dar această schimbare a fost implementată cu succes în România și în alte țări, în timp ce în țările Europei Occidentale nu a fost necesară, deoarece ei nu au avut niciodată o moștenire a comunismului. Serviciul Fiscal de Stat se poate opune acestei modificări, deoarece va colecta mai puțin hârtie pe care o consideră esențială în controlul plăților fiscale. În realitate, aceste reforme se aliniază la cele mai bune practici internaționale și reformele din trecut ale României, astfel încât există mulți experți care pot veni și vorbi despre punerea reformei în aplicare. Companiile mari vor economisi cantități mari de timp și cheltuieli pentru echipamente prin trecerea la achizițiilor pe bază de Bon-fiscal. Acestea fiind spuse, vor pierde un avantaj competitiv în fața companiilor mici. Unii se pot opune acestei schimbări.

	management în cele mai mici tranzacții, și ca rezultat pierderea de timp. Vă stăm la dispoziție pentru o prezentare mai detaliată a problemelor cu exemple.	hârtie) sau document electronic (e-mail, pdf etc.) care transmite informațiile de identificare ale companiei, precum și o listă de bunuri ar trebui considerată un cont de plată / factură. Această simplificare a fost făcută prin <u>Legea nr. 227 din 2019 privind Codul Fiscal ART.319.</u> 2. Eliminarea facturilor de tranzit. Factura de tranzit are scopul de a dovedi poliției rutiere dreptul unei persoane de a tranzita mărfurile. Acest concept este o relicvă a trecutului sovietic al Republicii Moldova și nu are un echivalent în țările europene moderne. 3. Eliminarea cerinței pentru ștampile și semnături. În timp ce ștampila este opțională în Moldova de peste 2 ani, aceasta este în continuare cerută de aproape toți agenții economici și agențiile guvernamentale. În timp ce obiectivul final ar fi eliminarea totală a ștampilei, este o problemă dificilă de cultură în Moldova, unde oamenii sunt foarte obișnuiți cu acest simbol al puterii și al formalității. Propunem să solicităm ca fiecare factură să se menționeze clar că lângă semnătură ștampilarea documentului nu este cerut obligatoriu de lege. Acest lucru va face politica mai clară și va oferi oportunitatea companiilor care nu vor să folosească în mod constant ștampila un instrument pentru a explica acest lucru birocratilor care nu înțeleg această poziție. Solicitarea semnăturilor ar trebui să fie decizia companiei bazată pe contractul dintre cu cumpărătorul lor, și nu o chestiune de interes guvernamental. Acest proces este		
--	---	---	--	--

		similar cu modul în care sunt implementate actualmente facturile în România.		
4	Orice antreprenor constant interacționează cu instituțiile statului. De la obținerea actelor permissive, controale, impozitare la certificare, proprietarii de întreprinderi mici, deseori fără personal, avocați sau consultanți trebuie să înțeleagă legile și aplicabilitatea lor. De cele mai multe ori ceea ce văd antreprenorii este un sistem cu informații sau proceduri neclare, funcționari care pot fi aroganți sau abuzivi și numeroase cazuri de ambiguități juridice care uneori sunt folosite pentru a crea constrângeri. Antreprenorii se confruntă cu un sistem birocratic și care nu funcționează pentru ei condus de funcționari care nu au interes de a susține businessul.	Propunem crearea unei noi instituții guvernamentale numită “Oficiului Avocatului Businessului”. Această idee a unei "birocrății de a repara birocrăția" poate părea contradictorie, dar este o practică internațională implementată cu succes. Un exemplu este „Small Business Advocate” din New York. Acest birou acționează ca un ghișeu unic pentru întreprinderile mici și potențialii întreprinzători pentru a obține ajutor în interacțiunile cu autoritățile. Credem că crearea unui astfel de birou în Moldova va fi cea mai rapidă și cea mai importantă cale spre o reforma necesară în întregul sistem. <u>Funcțiile oficiului ar presupune:</u> 1.Avocat al businessului - acest birou trebuie să fie în primul rând un prieten al IMM-lor. Aceasta va fi o punte de consolidare a încrederii între antreprenori și guvernul lor. 2.Obținerea de informații - când este vorba de obținerea actelor permissive, multe instituții de stat refuză să dea răspunsuri sau clarificări. Birourile de informare ale instituțiilor publice sunt deseori neperformante, iar atunci când poți obține un răspuns, acestea sunt adesea neclare, evazive cu interpretare diferită în dependență de instituția emitentă. Datorită acestui fapt lipsa accesul la informații este un factor puternic care creează fenomenul de corupție. Acest birou trebuie să fie împuternicit să obțină răspunsuri reale și relevante de la toate instituțiile statului în numele întreprinderilor mici.		

		3.Responsabilizarea funcționarilor publici – agențiile statului trebuie să-și asume responsabilitatea pentru acțiunile lor. Prin consolidarea antreprenorilor și existența unui birou care i-ar proteja activitatea agențiilor statului va deveni mai transparentă și mai responsabilă. 4.Asigurarea tratamentului egal - Prin asumarea răspunderii funcționarilor și agențiilor, Biroul Avocatului va contribui la asigurarea unui tratament egal pentru întreprinderile mari și mici. 5. Analiza plângerilor - acest birou va fi împuternicit să investigheze încălcările drepturilor IMM-lor. 6.Colectarea informațiilor și implicarea în reforme pe termen lung.		
--	--	--	--	--

Cu respect și considerație,

Liliana Busuioc

Director Executiv AIM